FOKUS PRAHA

PRAŽSKÉ FOKUSOVINY

26. číslo
vydáno 23. 1. 2017

Informační magazín Fokusu Praha

EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři Fokusovin,
Přinášíme vám 26. Pražské Fokusoviny. Shrnují, co vše se v oblasti duševního zdraví, reformě psychiatrické péče a v neposlední řadě ve Fokusu dělo během celého podzimu. A že toho bylo letos opravdu hodně! Začali jsme Týdny pro duševní zdraví, připravili jsme interaktivní kampaň na Designbloku, byli u soudu, účastnili se mnoha konferencí a přednášek zajímavých lidí, zvali jsme vás na benefiční módní přehlídku Fashion for Fokus. A připravili jsme celou řadu vánočních akcí. Mezi tím se změnil ministr zdravotnictví, reforma se rozjela a Centrum duševního zdraví či multidisciplinární tým v Podskalí bilancují první rok své existence. Jak jsme to viděli z naší strany, si můžete právě přečíst!
Přeji vám příjemné chvíle nejen nad Pražskými Fokusovinami a do roku 2017 hodně optimismu, svěží energie a dobré nálady!

Eva Čižinská

TRANSFORMAČNÍ OKÉNKO

CO NOVÉHO V REFORMĚ?

Nového ministra zdravotnictví **Miroslava Ludvíka** jsme se zeptali:
Jakým způsobem aktivně podpoříte reformu psychiatrické péče?

Z tiskového oddělení nám v prosinci přišla jen tato odpověď:
„Reformu psychiatrické péče vnímáme jako důležitou oblast, kde musíme věnovat velkou pozornost právům pacientů a přístupu zdravotního systému k poskytované péči.“

Z dobrých zdrojů se nám podařilo zjistit, že psychiatrie má být pro nového ministra jednou z pěti priorit.

OD VYHLÁŠENÍ REFORMY JE TO TŘETÍ MINISTR, TAK JSME ZVĚDAVI, JAK SE PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ ZHOSTÍ!

ZPRAVODAJ REFORMY PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Nový newsletter s názvem Zpravodaj reformy péče o duševní zdraví začala v listopadu vydávat Česká psychiatrická společnost. Předseda PS ČPS JEP – doktor Martin Anders v úvodním článku prvního listopadového čísla píše: *„Věřím, že tato intenzivní komunikace aktuálních témat výrazně přispěje k zapojení Vás všech do aktivit reformy a tím společně dosáhneme cílů, které si Strategie reformy psychiatrické péče vytyčila.“*

BEZVA, NA INFORMAČNÍ KONKURENCI SE TĚŠÍME

FINANCOVÁNÍ REFORMY PSYCHIATRICKÉ PÉČE – JAKÝ JE AKTUÁLNÍ STAV?

10. října 2012 oznámil tehdejší ministr zdravotnictví Leoš Heger zahájení Reformy psychiatrické péče. Následující rok byl schválen první strategický dokument – Strategie Reformy psychiatrické péče. V ní byl jednoznačně deklarován směr Reformy – tedy posílení služeb co nejblíže klientovi / pacientovi, posílení komunitní péče, která byla a stále ještě je oproti ostatním segmentům péče (zejména lůžkové a ambulantní) u nás nejvíce poddimenzována. Určitě by bylo užitečné, podívat se na to, zda směrování Reformy bylo podepřeno i finanční podporou. Takže jaké jsou účty:

První cílené finance směřující do psychiatrické péče po zahájení Reformy byly Norské fondy v období 2013-2015:

- Cca 200 mil. Kč do psychiatrických léčeben / nemocnic tedy do lůžkových zařízení
- Cca 80 mil. Kč neziskovkám na deinstitucionalizační a destigmatizační aktivity

Tyto prostředky byly zatím JEDINÉ, které byly po zahájení Reformy do psychiatrické péče cíleně investovány! Pokud ovšem netekly prostředky do psychiatrických nemocnic příspěvky zřizovatele (tedy většinou MZ), a to na různé investiční akce. Tyto informace však nemáme zatím k dispozici a pokusíme se je zjistit do příštího čísla Fokusovin.

Další cílená výzva pak je až Výzva 54 v programu IROP, která je ve stadiu vyhodnocení. Více viz níže.

Další finance jsou plánovány na pilotování Center duševního zdraví, a to ve dvou vlnách vyhlášení veřejných zakázek (pro 5 a následně 21 CDZ). Plánované spuštění a již financování projektů mělo být na konci roku 2016. Nicméně již dnes je jasné, že k tomu dojde nejdříve v polovině roku 2017.

Předpokládaná výše na tyto piloty je cca 350 mil. Kč tzv. měkkých tedy neinvestičních prostředků. To by byly kromě 80 mil. z Norských fondů první peníze na podporu komunitní péče!

TAK JESTLI UMÍM POČÍTAT, TAK ZATÍM JDEME OPAČNÝM SMĚREM NEŽ NÁM STANOVUJE STRATEGIE!

Navíc se aktuálně hovoří o tom, že změna úhradových mechanismů, aby bylo možné po ukončení pilotů financovat zdravotní část CDZ z běžných zdrojů, nebude v ten čas schválena a VZP bude tyto pilotní projekty financovat na základě jakési speciální dohody. To je však pro zájemce o pilotní projekty velmi rizikové, protože by se mohli stát rukojmím pojišťovny. Ta zatím neprojevuje valný zájem na zvýšení kvality a efektivity péče, ale pouze na šetření na systému. Místo aby se podpořila i finanční atraktivita nově plánovaných služeb a motivovala se stávající skupina poskytovatelů ke změně, tak vytváříme nové a nové překážky.

SKORO TO VYPADÁ, ŽE NĚKDO PROGRAMOVĚ BRÁNÍ NAPLNĚNÍ STRATEGIE!

Další prostředky na projekty MZ, příp. NÚDZ, ÚZIS v plánovaném objemu cca přes 0,5 mld. Je v procesu schvalování.

Bilance tedy opravdu neutěšená a se schválenou strategií zatím příliš nekoresponduje, a to do této bilance nezahrnujeme výzvu č. 54 programu IROP – což je opravdu samostatná kapitola.

Vedle toho je potřeba zahrnout do naší kalkulace mzdové náklady pracovníků MZ, kteří se Reformou zabývají. Donedávna se však Reformou zabývalo pouze několik pracovníků na MZ, objem těchto prostředků nebude příliš velký.

A že nedostatečná personální kapacita na úrovni řízení Reformy na MZ může celou Reformu zhatit je nabíledni. Změní se to s novým ministrem?

MYSLET SI, ŽE NÁM REFORMA SPADNE Z NEBE JE OPRAVDU VELIKÁ NAIVITA!

IROP – DEINSTITUCIONALIZACE PSYCHIATRICKÉ PÉČE

V listopadu 2016 zahájilo Ministerstvo pro místní rozvoj příjem žádostí o investiční prostředky z Integrovaného Regionálního Operačního Programu IROP. Výzva č. 54 s názvem Deinstitucionalizace psychiatrické péče za účelem zvýšení dostupnosti a kvality psychiatrické péče změnou organizace jejího poskytování a zvýšení úspěšnosti začleňování duševně nemocných do společnosti měla přinést prostředky především pro vznik Center duševního zdraví a rozvoj komunitních služeb. Nicméně první spuštěný program byl zaměřen na Zřizování nových či rekonstrukce stávajících psychiatrických oddělení všeobecných nemocnic. Celkový objem alokace byl původně 2 mld. Kč, následně snížen o 127 mil. Kč tedy na 1,873 mld.Kč

Uvedená část 125 mil. Kč by měla být určena na připravované výzvy na rok 2017, která bude zaměřena na projekty Center duševního zdraví. Nicméně původně se počítalo s alokací 0,5 mld. Pro CDZ a mobilní týmy.

Výzva 54 má některá specifika – např. pro příspěvkové organizace je zajištěno 100% financování na rozdíl např. pro neziskové organizace, které musí pokrýt 15% nákladů z vlastních zdrojů (rovné podmínky nade vše!). Výzva je určena pouze pro poskytovatele zdravotní péče a žadatel ji musí kompletně předfinancovat. Tato kombinace výrazně zvýhodňuje velké státní subjekty zdravotní péče. Navíc zde neexistuje kvalitativní hodnocení a rozhoduje (v případě splnění formálních podmínek) pouze kdo dříve přijde, resp. podá žádost. To, že největší objem finančních prostředků určených na Reformu psychiatrické péče nepodléhá kvalitativnímu posouzení je dost nepředstavitelné. MZ se tím de facto zbavilo možnosti regulovat, kam tyto prostředky půjdou. Zejména v době, kdy nejsou zpracovány krajské plány či koncepce, které by definovaly rozsah služeb se tak lehce může stát to, že se teď budou budovat lůžkové kapacity, o kterých se zjistí při zpracování koncepcí a plánů, že nejsou potřeba a bylo by vhodné je přeměnit na jiný druh péče.

Zajímavé je, že do 20 minut po zahájení výzvy již byla vyčerpána celková alokace – 1,873 mld! A to pouze SEDMI projekty. Viz grafy MMR.

PODPORA CDZ Z MZ

Ministerstvo zdravotnictví podpoří Centra duševního zdraví prostřednictvím peněz z programu OPZ formou veřejné zakázky. Financovat se tak budou moct osobní a provozní náklady. Veřejné zakázky budou vyhlašovány postupně pro jednotlivé kraje České republiky v několika etapách. Podle aktuálních informací bude možné rozběhnout prvních 5 projektů (tedy v případě získání veřejné zakázky) nejdříve v červnu nebo spíše červenci 2017 a s krátkým odstupem (1 – 3 měsíců) dalších 21 projektů.

TAK DOUFEJME, ŽE NEDOJDE K NĚJAKÉ DALŠÍ PRODLEVĚ. UŽ TEĎ TO VYPADÁ NA TÉMĚŘ ROČNÍ ZPOŽDĚNÍ.

UKONČENÍ PŘÍJMU ŽÁDOSTÍ O PODPORU: 30. 6. 2017

Stav alokace výzvy k 16. 12. 2016

- Finanční objem žádostí o podporu v procesu hodnocení (pouze příspěvek EU) - 1 872 508 170 Kč
- Finanční objem žádostí s pozitivním ukončeným hodnocením (pouze příspěvek EU) - 0 Kč
- Zbývající alokace výzvy (pouze alokace EU) - 0 Kč

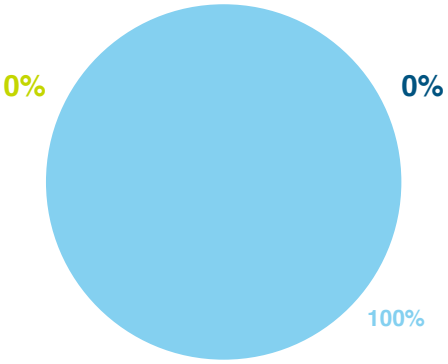

Počet žádostí o podporu k 16. 12. 2016

Počet předložených žádostí o podporu
7

Počet žádostí o podporu v procesu hodnocení
7

Počet žádostí s pozitivním ukončeným hodnocením
0

Počet vyřazených a stažených žádostí
0

TAK TO JE TAKOVÝ ČESKÝ MODEL PLÁNOVÁNÍ. ASPOŇ BUDE POTOM CO DEINSTITUCIONALIZOVAT (POKUD BUDE ZA CO...)

KONFERENCE O SOCIÁLNÍM PODNIKÁNÍ V LODŽI

29. září se uskutečnila v polské Lodži mezinárodní konference *Sociální ekonomika a duševní zdraví*. Setkání organizovala síť sociálních podniků Social Firms Europe CEFEC, ta sdružuje evropské sociální podniky a podporuje vznik nových pracovních míst pro lidi znevýhodněné na trhu práce. Konference se zúčastnili také zástupci Fokusu Praha. Mezi přednášejícími byl nejvýraznější osobností Lorenzo Toresini, který pracoval více než dvacet let v léčebně v Terstu a spolu s Franco Basagliou se podílel na jejím uzavření a vybudování systému komunitní péče zde. Lorenzo Toresini přijal pozvání Fokusu ČR a v příštím roce se zúčastní několika seminářů o deinstitucionalizaci na některých vysokých školách v České republice. Další ze zajímavých přednášejících byla Sheila Durie, propagátorka analýzy social return on investment / společenské návratnosti investic, měřící efektivitu sociálních podniků. Sheila Durie v uplynulých letech několikrát přednášela na konferencích či seminářích pořádaných Fokusem.

U NÁS BY K POSÍLENÍ VĚDOMÍ UŽITEČNOSTI SOCIÁLNÍHO PODNIKÁNÍ ASI NEPOMOHLA ŽÁDNÁ ANALÝZA. JEHO PODPORA SE OMEZUJE POUZE NA OJEDINĚLOU PODPORU EVROPSKÝMI FONDY. KDO NECHCE VĚŘIT, NEUVĚŘÍ NIKDY.

OD STIGMATU K ROVNOSTI

Mezinárodní konference o stigmatu a diskriminaci spojených s duševním onemocněním se uskutečnila v říjnu v Praze. Mezi přednášejícími byly takové světové kapacity jako Prof. Graham Thornicroft a Prof. Norman Sartorius. Záznam přednášek můžete shlédnout na webových stránkách www.beyondstigma.cz věnovaných této konferenci.

SPOLEČNOST A DUŠEVNĚ NEMOCNÍ

V úterý 1. listopadu se konala v Poslanecké sněmovně konference Společnost a duševně nemocní. Konference byla jednodenní a doslova našlápnutá množstvím příspěvků. Na programu byli např. přednášky MUDr. Radkina Honzáka, Doc. MUDr. Martina Anderse, MUDr. Martina Hollého nebo Mgr. Lenky Ptáčkové. Za Fokus Praha promluvil generální ředitel Pavel Novák.

Škoda, že jak poznamenal jeden z účastníků, nejzajímavější závěrečný blok věnovaný komunitní péči v pozdních odpoledních hodinách sledovali jen skalní. Mnoho těch, pro které konference mohla být velmi přínosná, odešlo před závěrem.

KONFERENCE „RESILIENCE, MENTAL HEALTH AND WELLBEING“ V IRSKÉM DUBLINU

Pojem „resilience“ u nás není příliš známý, dá se přeložit jako odolnost, nezlomnost a v kontextu duševního zdraví se vysvětluje jako proces přizpůsobování se tváří v tvář nepřízni osudu, traumatům, tragédii, hrozbě nebo významných zdrojů napětí - například rodinných a vztahových problémů, vážných zdravotních problémů apod. Znamená to, že se člověk „opět staví na nohy“ z obtížných zkušeností. Nezlomnost není výjimečná, jde o chování, myšlenky a akce, které se každý může naučit. Nicméně můžeme diskutovat, zda pojmy jako reslilience, wellbeing příliš nerozmělňují pojem recovery.

ŘEKL BYCH VŠAK, ŽE NEZLOMNOST NEZNAMENÁ OHNOUT ZÁDA, JAK JE U NÁS ZVYKEM, ALE HLEDAT NEUSTÁLE POZITIVNÍ ŘEŠENÍ.

Konference, která se ve spolupráci s Mental Health Europe konala u příležitosti 50 let založení Mental Health Ireland a kterou velmi zaujatě zahájil irský ministr zdravotnictví se tématu resilience věnovala velmi intenzívně.

Přednášky Ilony Boniwell zaměřené na pozitivní psychologii a výuku, Pata Brackena, psychiatra na resilience v recovery či panelová diskuse lidí se zkušeností o tom, co jim pomáhalo při zotavení byly excelentní.

IRSKÁ CESTA K SYSTÉMU PÉČE ZAMĚŘENÉHO NA ZOTAVENÍ

Inspirující pro nás určitě může být vývoj péče o duševní zdraví v Irsku, o kterém hovořili hostitelé.

Je to vlastně docela hezký příběh s dobrým koncem. Když MHI v roce 1966 začínala, byla psychiatrická péče v Irsku (dle Martina Rogana, z irské organizace Rehab Group) tak jako ve většině evropských zemích, děsivá: velké viktoriánské ústavy s více než dvacetilůžkovými pokoji, žádné soukromí, žádný respekt k pacientům. Irsko mělo v roce1950 nejvíce hospitalizací na světě na 22000 lůžkách. Komunitní služby jako by neexistovaly. Postupně tak jako v ostatních zemích západní Evropy docházelo i v Irsku ke změnám. V roce 1966 vydalo Ministerstvo zdravotnictví zprávu, ve které doporučuje zřídit Národní asociaci pro duševní pohodu (Mental wellness). Následně docházelo k postupné redukci lůžek, dnes má Irsko se svými 4,8 miliony obyvatel méně než 900 lůžek v nemocnicích. V roce 2020 by se měl jejich počet snížit na 650. (srovnej s ČR – více než 10000 lůžek, v největších nemocnicích více než 1000 lůžek).

Paralelně se rychle rozvíjely komunitní služby i další programy zaměřené na vzdělávání a destigmatizaci.

IRSKO PRO NÁS MŮŽE BÝT DOBRÝM PŘÍKLADEM, ŽE TO JDE, ALE JE POTŘEBA ZAČÍT A NEBÁT SE ZMĚNY!

Interesantní je například množství programů zaměřených na recovery, např. 5 webových portálů samozřejmě placených irskou vládou. Všichni pracovníci ve službách mají povinné vzdělávání v recovery přístupu. V komunitě je aktivní velké množství peer skupin. Irsko má jasnou strategii, politiku a akční plány na podporu duševního zdraví.

Nicméně je dobré se podívat i kriticky. Irský systém péče je rozdělený – zdravotní péče je pod státním National Health Trust, sociální péče je podporována místními municipalitami a často ji poskytují neziskovky (charities). Spolupráce zdravotních a sociálních služeb je omezená, někteří místní kriticky říkají, že komunikace a spolupráce prakticky nefunguje a že zdravotní služby jsou příliš medicínsky zaměřené a nejsou schopny zvnitřnit recovery přístup.

Nicméně jako třešnička na dortu bylo vidět kolik lidí s vlastní zkušeností se aktivně zúčastnilo konference a byli odborně orientovaní, mluvili s velkým nadhledem. Tak si představuju výsledek procesu zotaveni.

PROFESOR PETER KINDERMAN A JEHO KRITIKA SOUČASNÉ PSYCHIATRIE

Fascinující příspěvek profesora klinické psychologie University v Liverpoolu a současného presidenta Britské psychologické společnosti byl vrcholem konference Resilience, Mental Health and Wellbeing v Dublinu.

OPRAVDU ZAJÍMAVĚJŠÍ HOST NEŽ JEDINÝ ZAHRANIČNÍ HOST NA KONFERENCI SOCIÁLNÍ PSYCHIATRIE V TÁBOŘE.

Profesor Kinderman ve své presentaci vycházel ze své poslední odborné publikace A Prescription for Psychiatry: Why We Need a Whole New Approach to Mental Health and Wellbeing / Recept na psychiatrii? Proč potřebujeme celostní přístup k duševnímu zdraví a pocitu pohody. Uvedl, že psychiatrie potřebuje radikální změnu, a to v mnoha ohledech:

Přejít od staromódního a nevědeckého „modelu nemoci“ který předpokládá, že emocionální úzkost je jen symptom biologické nemoci, což je nesprávné, destruktivní a oslabující a spíše směřovat k psychologickému a sociálnímu přístupu k duševnímu zdraví.

Radikálně omezit užívání /předepisování medikace a užívat ji pragmaticky. Psychiatrické léky mohou mít nebezpečné nežádoucí účinky (vedlejší účinky), zejména pokud jsou užívány dlouhodobě, což je dokazováno různými výzkumy.
Je třeba nabízet služby, které pomáhají lidem, aby si pomohli sami a navzájem, spíše než je oslabovat. Rozšiřovat škálu komunitních pracovníků a psychologů v multidisciplinárních týmech a podporovat psychosociální spíše než lékařská řešení.

Potřebujeme nabídnout péči a nikoli donucení, terapii spíše než léky, měli bychom bojovat za sociální spravedlnost, rovnost a základní lidská práva a vrátit se k uznání, že úzkost je obvykle pochopitelná reakce na životní výzvy.

Duševní zdraví je zásadně sociální a psychologická záležitost, je to daleko spíše jako reakce na posttraumatický stres a je třeba si uvědomit, že každý z nás zažívá nějaké psychické problémy.

Jakkoli se pro někoho může zdát tvrzení a rétorika profesora Kindermana kontroverzní a příliš kritické ke stávajícímu oboru psychiatrie, jeho zaměření na celostní řešení problémů je osvěžující a v současné medicíně se ukazuje jako jednoznačná cesta vpřed.

NEMĚLA BY ČESKÁ PSYCHIATRICKÁ SPOLEČNOST ZÁJEM O DISKUSI S PROFESOREM KINDERMANEM?

KONFERENCE SOCIÁLNÍ PSYCHIATRIE

V listopadu se uskutečnila konference Sociální psychiatrie, které se účastnilo mnoho zástupců Fokusu Praha – v řadách účastníků konference i jako přednášejících. Některých jsme se zeptali na několik anketních otázek a Tomáš Vaněk napsal úvodní komentář.

SAKY PAKY ROZPAKY - POZNÁMKA TOMÁŠE VAŇKA KE KONFERENCI SOCIÁLNÍ PSYCHIATRIE

Z táborské konference Sociální psychiatrie organizované Ondřejem Pěčem na konci listopadu mnoho nezůstalo. Přestože můžeme vnímat jako skvělý signál, že byla doslova plná lidí s nejrůznějším vztahem k psychiatrii, žádný výstřel z Aurory nezazněl a jsme po ní moudří nanejvýš tak, jak jsme byli už před ní. Podezřelé bylo recyklování přednášek z minulých let, sám jsem byl letos poprvé, tak jsem tento nešvar osobně nezaznamenal, i když například Juraj Rektor se touto skutečností ani zvlášť netajil. Byl prý osobně požádán pořadatelem konference o to, aby „nám znovu řekl“, jak to v běžné psychiatrické ambulanci chodí. Chtěl bych najít jednoho ze zhruba 350 účastníků, který by přijel na konferenci s určitým názorem na některou z palčivých otázek a pod tlakem výřečnosti tamějších přednášejících tento svůj názor změnil. Zato bych se nedivil, kdyby se utužily aliance a posílily antipatie, i když všechno probíhalo v klidu a ospale, něco se přece muselo stát…! Tak třeba mně se podařilo pošťouchnout Jana Pfeiffera nevinnou větou o tom, že by se mimo obor také necítil zrovna jako ryba ve vodě. Potřeboval jsem se zastat chráněných dílen, které on odmítá.
Kdyby naše názory musely obstát na volném trhu práce a nevznikaly v chráněném prostředí psychiatrického minima, asi bychom se divili, jak špatně by si vedly. Proto je myslím na místě vyzvat k otevřenosti a i jisté hraniční energičnosti, se kterou nebudeme hájit jen své pozice v mikrosvětě zpackaných rautů, ale i věc, za kterou se všichni tak nějak bereme. Aby se nejen pacientům a uživatelům služeb vedlo ve společnosti lépe.

ANKETA KE KONFERENCI V TÁBOŘE

Názory z ankety:

Otázky:

1. Jaký příspěvek jste nestihli a litujete toho?

Borek Lacina: Hlavně lituji, že jsem viděl a slyšel jen část příspěvku Pavla Říčana a Agáty Zajíčkové reflektující roli peer konzultanta, a to z důvodu mírných gastrointestinálních obtíží

2. Co vás nejvíc zaujalo?

Jan Křička: Náznaky, že se snad reforma konečně dává do pohybu.
Břetislav Košťál: Diskuse na téma reformy a aktuality z reformy a vůbec zveřejnění fahrplánu reformy ze strany MZ od Hollého a Viereckla.
Radka Votavová: Naprostým topem pro mě byla vlastně i symbolicky poslední přednáška konference od Borka Laciny. Měla jsem pocit, že kdyby obsah jiných přednášek směřoval tímto směrem – a nejde až tak o téma, ale především o novost, podnětnost a zaměření na aktivaci našeho myšlení – byla by konference úplně snová, praktická a přínosná.

3. Co vás naopak zklamalo?

Jan Křička: V některých příspěvcích jistá plytkost – fráze převážily nad obsahem.
Miroslav Pastucha: Zklamaly mě příspěvky dehonestující práci zdravotníků a psychiatrů nejvíc (Podskalí, Greendoors).
Borek Lacina: Poněkud mě zklamal příspěvek Nicka Bourase, čekal jsem spíše něco více inspirativního a podněcujícího více změnu.

4. Jaký zážitek z Tábora si budete pamatovat?

Majka z CDZ: Restauraci Obývák a příjemně strávený večer s kolegy z CDZ.
Břetislav Košťál: Návštěvu undergroundového klubu u Lva a hudbu ala Plastici od táborské kapely.
Miroslav Pastucha: Krásné město, služby ve městě.

WILL HALL OPĚT V PRAZE

11. listopadu se Will Hall opět vrátil do České republiky díky pozvání Asociace komunitních služeb, na organizaci se podílel také Fokus Praha. Po páteční přednášce následoval sobotní workshop, který měl mimo jiné rozvíjet terapeutické dovednosti peer pracovníků a posílit jejich identifikaci s tímto posláním.

Wil Hall považuje šílenství za jedno z největších tajemství vůbec. Bludy, které psychiatři často potlačují za pomoci medikace, mohou být ve skutečnosti poselstvím z duchovních světů. Je důležité jejich vzkaz dešifrovat, ale nenechat se jimi zahltit. Neumlčovat je zcela, ale naslouchat jim a přitom si zachovat zdravou rovnováhu ve vztazích a životosprávě.

Jeho přednáška zanechala v mnohých silný dojem – přinášíme dva příspěvky inspirované jeho přednáškou.

K LETOŠNÍ NÁVŠTĚVĚ WILLA HALLA – POZNÁMKY BORKA LACINY

Vážím si Willa Halla jako umírněného zastánce svobody volby, obhájce lidské důstojnosti a rozmanitosti a příkladně lidského člověka. Tento nadaný učitel, aktivista, terapeut a kouč při své práci vychází jednak ze svých bohatých, nejednou velmi pohnutých zkušeností, zároveň však i z nemalé zásoby nejnovějších vědeckých poznatků.

Will Hall je autorem příručky o snížení rizika újmy při vysazování psychofarmak, která vyšla již před několika lety i česky. Nedávno také vydal svoji druhou knihu Outside Mental Health, jež je kompilací článků, esejů, ale především rozhovorů z Madness Radio s různými osobnostmi z oblasti duševního zdraví (i mimo ni). V současné době je kandidátem na titul Ph.D. na univerzitě v Maastrichtu.

Zajímavé je, že v aktualizované verzi příručky – v anglické elektronické verzi na internetu – je mezi klíčové zdroje nověji zařazena obsáhlejší, ale i pro laiky celkem dobře srozumitelná, publikace vydaná Britskou psychologickou společností o porozumění psychóze a schizofrenii Understanding psychosis and schizophrenia. Zmiňuji ji zde proto, že je velmi blízká Willovu postoji a že Will z ní i ze starší verze této publikace zjevně hodně vychází. Jak Will Hall, tak publikace britských psychologů kladou značný důraz na to, že by mělo být na každém člověku – jednotlivci, aby se, co se týče medikace, zařídil podle sebe. Měl by k tomu ovšem mít co nejvíce aktuálních informací i respektující podporu odborníků.

Bohužel v češtině je aktuálních a relevantních informací stále žalostně málo. Snad by se hodilo připomenout do češtiny přeložený článek z webu MadInAmerica.com o záhadě s názvem „schizofrenie“, ke které se vyjadřoval ředitel amerického Národního ústavu duševního zdraví, Úžasné vítězství pro aktivisty za duševní zdraví.

Pokud jde o podporu od odborníků, s tou je to snad ještě horší, neboť zde moc nepomůže ani znalost cizího jazyka, která při získávání informací může být jinak velmi užitečná. Podle Willa je nezbytné hledat oporu především u svých blízkých, což je však někdy už kvůli špatné informovanosti o problematice, a tudíž dosti pravděpodobné nedůvěře okolí, často také značně obtížné.

Chtěl bych ještě upozornit na vážné riziko nedokonalého překladu, a tím způsobeného nepochopení. Tak např. v české, vesměs docela vydařené verzi Průvodce bezpečnějším vysazováním psychiatrických léků se na str. 15 můžeme dočíst: „…přestat užívat léky pro vás může a nemusí být dobré, ale určitě vás to posílí.“ Jde o problematický překlad, zejména pojmu empowerment, který jsme si s Willem na letošním workshopu trochu vyjasnili. A proto v češtině by věta měla spíše znít takto: „…úplně přestat užívat psychofarmaka pro vás může nebo nemusí být dobré, ale každý může v sobě najít více síly k vlastnímu jednání.“

Co k tomu ještě dodat? Myslím, že bychom měli působit nejen na lékaře, ale i na dodavatele farmak, aby nám situaci usnadnili a nenutili nás do volby buď-anebo. Často je úspěchem i částečné snížení dávky a tím posílení schopnosti samostatně jednat. To však v nemalé míře závisí i na tom, jaká jsou dostupná dávkování.

Ale na koho působit, abychom měli dostatek dostupných a zároveň poctivých i aktuálních informací? Poraďte.

Borek Lacina

WILL HALL OČIMA TOMÁŠE VAŇKA: POSELSTVÍ Z DUCHOVNÍCH SVĚTŮ

Americký psychoterapeut Will Hall je po matce tak trochu indián a některé věci vidí jinak, než jsme zvyklí. Je sebevražedná myšlenka rezignací na život? Ne! Je to velmi vážný signál, že byste se rádi v určitém ohledu změnili. Rezignací na život je jeho mechanické odžívání bez naslouchání pocitům. Will Hall vydal publikaci, v níž se zabývá bezpečným vysazováním psychiatrické medikace. Mluví ze zkušenosti, jako člověk, jemuž byla diagnostikována schizofrenie, jako člen svépomocných skupin i jako zkušený terapeut a jeden z nejvýraznějších představitelů peer komunity. Co když se ale Will Hall mýlí a svádí na scestí života bez medikace lidi, kteří nemohou uspět? Co když je to jen jednooký král, který vede slepce? Co když je nevědomky jako krysař vábí na okraj propasti a pak nechá bez pomoci? Vždycky je dobré se ptát, zda by mohlo být vícero Willů Hallů a zda by našli uplatnění. Já osobně se domnívám, že pár takových hlasů by ještě zaznívat mohlo. Když se mohou sdružovat psychiatři, proč by se nemohli brát za svou věc i peeři. A zde je Willovo poselství velmi inspirativní.

Psychiatr a jeho pacient. Jsou na jedné lodi? A pokud ano, kam vlastně plují a jak o tom mezi sebou mluví? Bylo by chybné se domnívat, že vědci mezi psychiatry jednoho dne přijdou s pronikavou myšlenkou, že se ve věcech duševní nemoci mýlili. Jak připomíná Will Hall, nejsou tak dávné doby, kdy byla například homosexualita považovaná za duševní poruchu. Za sebe bych k tomu poznamenal, že nejsou tak daleko ani ty, kdy zase bude… A pointa? Hnutí za emancipaci gayů a lesbiček prostě způsobilo, že se tato sexuální orientace nepovažuje za chorobnou. Co kdyby hnutí za osvobození duševně nemocných omilostnilo mystické stavy, pocit propojenosti s druhými a další zcela běžné skutečnosti? Nebylo by to prima? Vaše myšlení je chybné, reagoval by na takové pokusy psychiatr a jsem si jistý, že by v mé logické argumentaci nalezl mezery. A těmi je vidět život ve své obyčejnosti i kráse, říkám si a nechávám to tak...

Tomáš Vaněk

VYHRÁLI JSME SOUD S MPSV

Městský soud v Praze rozhodl 15. listopadu 2016 ve prospěch Fokus Praha. Ministerstvo práce a sociálních věcí nepodalo proti rozsudku kasační stížnost, takže úřad práce vyplatí Fokusu Praha 2,3 milionu korun, které mu v roce 2013 odepřel.

„Jsme rádi, že Městský soud odmítl takovou interpretaci zákona, která je v extrémním rozporu s principem spravedlnosti,“ řekla JUDr. Kristýna Dolejšová Kabelová, Ph.D, advokátka zastupující v této kauze Fokus Praha.

Fokus Praha podal v této věci již dříve podnět k Veřejné ochránkyni práv Anně Šabatové, která už v květnu 2016 zaslala ministryni Marksové dopis s vyjádřením, ve kterém píše: *„Obracím se na Vás, protože jsem po zvážení všech okolností případu přesvědčena o tom, že by ministerstvo stěžovatele mělo uspokojit.“*

HEURÉKA

Od září do prosince vyjížděly skupinky Fokusáků – odborníků na komunitní péči, sociální práci, peer podporu do psychiatrických nemocnic či na psychiatrická oddělení nemocnic s jediným cílem – vyprávět o své práci a vzájemně se tak „objevit“.

V nabídce bylo sedm témat a každá nemocnice si mohla program nechat připravit v rámci nabídky na míru. Největší zájem byl, podle manažerky projektu Radky Votavové, o téma Práce v multidisciplinárním týmu, Práce terénní zdravotní sestry nebo Jak pracují komunitní služby s krizovými situacemi.

Během podzimu proběhly přednášky v psychiatrické nemocnici v Opavě a v Havlíčkově Brodě. V říjnu navštívili Fokusáci psychiatrické oddělení v Českých Budějovicích. V listopadu jeli do psychiatrické nemocnice v Bílé vodě a Kosmonosech a na psychiatrické oddělení nemocnice v Liberci. Vydali se také do odborného léčebného ústavu Albertinum v Žamberku.

V prosinci navštívil tým Psychiatrickou nemocnici Horní Beřkovice a poslední návštěva mířila na psychiatrické oddělení v nemocnici v Táboře.

„Všechny přednášky získaly akreditaci u České asociace sester. Některé jsme na přání objednavatelů akreditovali u Asociace klinických psychologů nebo u České lékařské komory,“ říká Radka Votavová.

Vyznění přednášek více než kdy jindy naplnilo název projektu – Heuréka! S podtitulem „Objevme se navzájem“. Vzájemné poznávání rozdílných světů institucionální a komunitní péče bylo přínosné pro obě strany.

Celý projekt byl realizován díky podpoře Ministerstva zdravotnictví.

OHLÉDNUTÍ ZA TÝDNY PRO DUŠEVNÍ ZDRAVÍ 2016

Fokus Praha letos uspořádal již 27. ročník destigmatizační a osvětové kampaně Týdny pro duševní zdraví. Již tradičně začaly „týdny“ již v září a vrcholily Světovým dnem duševního zdraví – 10. října 2016. Jako každoročně se k naší kampani přidaly neziskovky a další organizace, které pracují v oblasti duševního zdraví. Většinu těchto akcí jsme inzerovali na webu, který spravujeme - tdz.cz.

Letos naše akce podpořilo ministerstvo kultury a ministerstvo zdravotnictví.

Den otevřených dveří v Centru duševního zdraví zahájil „týdny“. Pro návštěvníky byla nachystána zahradní slavnost, promítání inovativních filmů z oblasti duševního zdraví i beseda o reformě psychiatrické péče a centrech duševního zdraví.

STŘEDOBOD VE SMÍRU

Čtení z autorských děl a výstava Tomáše Vaňka v Kavárně Lajka.

ZAŽÍT MĚSTO JINAK

Letos jsme se připojili k této sousedské akci hned na dvou místech v Podskalí a nově také v Karlíně. Na Výtoni jste tak mohli v září potkat sociální pracovníky i klienty, jak spolu se sousedy a kolemjdoucími hrají pétanque, tančí, jezdí na koloběžkách, hrají společenské hry, debužírují nebo prostě jen tak spolu jsou.

V Karlíně jsme přibližovali sociální služby interaktivním komiksem.

NOVÝ SVĚT

Studio 27 ve spolupráci s KineDokem uspořádali promítání autorského dokumentu s besedou s autorkou filmu Nový svět, který pojednává o osudech domu, který obývala žena s duševním onemocněním.

BENEFIČNÍ AUKCE FOTOGRAFIÍ

V rámci Týdnů duševního zdraví Centrum Podskalí 6. října organizovalo benefiční aukci fotografií za účelem vyzískání prostředků na aktivity pro své klienty. Aukce se konala v rámci společenského večera s ochutnávkou vín, konzumací rautu z dílny Domu u Libuše, živou hudbou a tancem. Dražené fotografie bylo možné si prohlédnout v rámci před aukční výstavy. Záměr se podařilo naplnit, aukce dopadla velmi úspěšně, fotografie se vydražily za 125 000 Kč.

Všem, kteří se akce účastnili, bychom chtěli moc poděkovat. Ti, kteří dražili a vydražili, se stali hrdými majiteli krásných fotografií a hlavně výtěžkem podpořili naše klienty. Ti, kteří přišli a nedražili, přispěli k dobré atmosféře akce, což je neméně důležité a i za to velký dík!

Také děkujeme všem, kteří umožnili zdárný průběh akce. Týmu Domu u Libuše včetně klientů, Klubovně 2. Patro a zejména všem fotografům, kteří pro tuto akci darovali své fotografie.

PŘÍBĚHY DUŠE

V několika kavárnách na Mělnicku a ve středních Čechách jste v rámci TDZ mohli na stolcích najít příběhy lidí, kterým do cesty vstoupila duševní nemoc.

DUŠE JAKO MÚZA

Penzion s školicím střediskem Jůnův statek ozdobila výstava fotografií Petry Sinecké.

JARMARK U LUDMILY

Fokus Praha se již tradičně zúčastnil 15.9. Jarmarku chráněných dílen pořádaných Diakonií českobratrské církve. Prodávaly se výrobky socioterapeutické dílny Hvězdáři.

POTRAVINY POMÁHAJÍ

V sobotu 12. 11. 2016 se pracovníci Fokusu Praha zúčastnili akce Národní potravinové banky - Potraviny pomáhají v supermarketu Kaufland na pražském Vypichu. Podařilo se nasbírat 2 859,1 KG potravin, které jsou nyní uskladněny na Sedlci a v Podskalí. Potraviny pomohou klientům služeb Fokusu Praha v pražských centrech i v Centru Mělník.

Z Fokusu přišlo 30 dobrovolníků z řad zaměstnanců a klientů, pomohly nám také 3 dobrovolnice, které jsou zaměstnány v marketingu Kauflandu.

VŠEM ZÚČASTNĚNÝM PATŘÍ VELKÝ DÍK!

DESIGNBLOK 2016

Fokus Praha představil na Designbloku interaktivní expozici s názvem „Boříme zeď předsudků v oblasti duševního zdraví“, jejíž součástí byla interaktivní hra pro návštěvníky „blázinec není domov“. Ta měla za cíl upozornit na potřebu reformy psychiatrické péče a vyvracet stereotypy, které má veřejnost vůči lidem s duševním onemocněním.

Z našeho výstavního prostoru se stala velká herna. Na celou stěnu se promítal stylizovaný dům – blázinec. Když se někdo strefil měkkým molitanovým míčkem do „okna“, okolí okna rozkvetlo nebo se jinak proměnilo a vykouknul jeho obyvatel a zobrazil se text s jeho přáním. Takže se například v okénku objevil boxer a u něj nápis: „Chci spát ve své posteli“. Je to prosté přání, které se ovšem při dlouhodobém pobytu v psychiatrické nemocnici nedá splnit... Hru mohlo hrát zároveň několik lidí a na míčky reagovala všechna okénka i dveře na promítaném domě. Lidé se bavili a identifikovali s přáními. Takže např. přání „Chci obejmout“ motivovalo návštěvníky k bezprostřední akci. Zároveň si všichni mohli vyslechnout akustickou nahrávku s nejzakořeněnějšími mýty spolu s jejich vysvětlením ze směrového reproduktoru v místě, kde házeli míčkem.

Pracovníci Fokusu Praha pak s lidmi diskutovali o potřebě změny přístupu k lidem s duševním onemocněním, o centrech duševního zdraví, o reformě psychiatrické péče nebo prostě o duševním zdraví a jejich zkušenostech.

Během šesti dnů veletrhu jsme naší expozici v pražských Holešovicích oslovili kolem 9 000 návštěvníků. K podpisové kampani „Bouráme mýty v oblasti duševního zdraví“ se připojilo 400 lidí a další nás podpořili finančním darem na veřejnou sbírku. Děkujeme všem za podporu i milá slova, která jsme nejednou slyšeli: „Fandíme vám, má to smysl, držte se!“ nebo „Vím, o čem mluvíte, mám konkrétní zkušenost v rodině.“

Děkujeme také našim partnerům, bez kterých bychom se nemohli jako nezisková organizace Designbloku účastnit. Společnost Profil Media, organizátor Designbloku, nám nezištně poskytl výstavní prostory a vyjádřil tak podporu lidem s duševním onemocněním.

Naše kampaň byla atraktivní, s využitím nejmodernějších technologií, a tak jsme byli skutečně důstojným vystavovatelem na veletrhu designu, a to díky podpoře společnosti AV Media, která nám zapůjčila veškeré technické vybavení a realizovala interaktivní hru. Děkujeme.

Podívejte se na videoupoutávku nebo videoreportáž.

ROK MULTIDISCIPLINÁRNÍHO TÝMU V PODSKALÍ

Již více než rok provozuje svou činnost multidisciplinární tým Centra Podskalí Fokusu Praha. Tým složený ze sociálních pracovníků, zdravotních sester, psychologa, psychiatrů a peer pracovníků nabízí intenzivní podporu lidem s duševním onemocněním v rozšířené pracovní době od 8 do 20h každý všední den.

„Díky projektu z Norských fondů se snažíme v rámci multidisciplinárního týmu působit především v terénu, místní komunitě klienta. Společné návštěvy lékaře, zdravotní sestry a case managera umožňují efektivnější plánování jednotlivých kroků, které by měly vést ať už ke zvládnutí případné krize, tak ke zlepšení kvality života. Do spolupráce zkoušíme přizvat rodinné příslušníky a blízké lidi z klientova okolí. Takto poskytovaná komplexní péče zahrnující zdravotní i sociální aspekt života je účinnější než péče formou dlouhodobé hospitalizace v nemocnici. Naším cílem je směřovat k domácím hospitalizacím, které snižují míru zátěže a zároveň posilují klientovy dovednosti zvládat zhoršení zdravotního stavu.“ říká Magdalena Flaksová, vedoucí komunitního týmu Podskalí.

Multidisciplinární tým spolupracuje s Týmem podpory zaměstnávání, který se zaměřuje na podporu při hledání a udržení vhodného zaměstnání na pracovním trhu.

V průběhu ročního fungování týmu se podařilo účinně navázat spolupráci s pracovníky sociálních odborů z úřadů městských částí, kteří se na pracovníky Centra Podskalí obracejí při hledání vhodné podpory pro své klienty. Podařilo se navázat i spolupráci s nemocnicemi ve spádové oblasti, což je klíčové pro efektivní poskytování péče o klienty. Neméně významné je i propojení s dalšími sociálními službami ve spádové oblasti, které se zaměřuji na podporu lidí s duševním onemocněním.

Komunitní tým Podskalí je možné kontaktovat každý všední den od 8 do 20 hodin na telefonu 774 804 923 a po telefonické dohodě osobně na adrese Vnislavova 48/4 na Výtoni. Klientům, kteří přicházejí neplánovaně, se snažíme věnovat dle aktuálních časových možností pracovníků týmu.

Více na www.fokus-praha.cz

JEDEN ROK KRIZOVÉ SLUŽBY

V říjnu jsme oslavili jeden rok fungování krizové služby v Centru Břevnov, Fokus Praha. Náš pětičlenný tým poskytuje krizovou pomoc dospělým lidem s psychickými potížemi a jejich blízkým. Pracujeme každý všední den od 16 do 20 hodin – v tu dobu je možné nám zatelefonovat. Po domluvě nabízíme lidem z Prahy 5, 6, 7, 13 a 17 výjezdy do domácího prostředí, případně osobní setkání na naší adrese Meziškolská 2, Praha 6 – Břevnov. Služba může být využívána anonymně.

Za první, rozjezdový rok našeho působení jsme přijali sto sedmdesát telefonních hovorů a desetkrát jsme se s klienty krizové služby setkali osobně. Nejčastěji se na nás lidé obraceli v obtížných situacích týkajících se vztahů, rodiny, ztráty bydlení nebo zaměstnání, také potřebovali konzultovat užívání léků nebo vstup do psychoterapie. Někdy šlo o jednorázovou krizovou intervenci, jindy o dlouhodobější doprovázení krizovým obdobím klienta. Také jsme vícekrát zprostředkovali volajícím spolupráci s návaznými službami.

Telefonický kontakt na nás je 778 736 364. Můžete se na nás obrátit také emailem: krize.brevnov@fokus-praha.cz. Rádi se vám budeme věnovat v pracovní dny od 16 do 20 hodin.

Blanka, Hedvika, Renata, Katka, Katka

DOBROVOLNÍCI Z VODAFONU POMÁHALI

Ve dnech 10. 10. a 21. 10. jsme přivítali dvě skupinky dobrovolníků z Vodafonu v našem centru denních aktivit - Dům u Libuše. První skupina dobrovolníků společně s terapeuty a klienty pomáhala vymalovat prostory centra - místnost pro volnočasové aktivity a koupelnu. Druhá skupinka dobrovolníků pomohla s malováním a také s demontáží nepotřebné stěny v hlavní klubové místnosti. Díky neohroženosti a velkému nasazení se dobrovolníci vypořádali s našimi vysokými stropy a neustále se odlupující omítkou. A jejich dílo je velmi zdařilé! Všem dobrovolníkům, kteří se zapojili do dobrovolnického podzimu 2016, moc děkujeme.

DOBROVOLNÍCI NA JŮNOVĚ STATKU

V pondělí 3. října jsme přivítali skupinu skvělých dobrovolníků v naší sociální firmě Jůnův statek. I přes nepřízeň počasí sekali trávu, stříhali keře, čistili koberce a rozebírali nefunkční elektrickou skříň. Kromě této konkrétní pomoci nám přinesli inspiraci a nové nápady a pohledy na sociální podnikání zvenku.

OPĚT NABÍZÍME TRÉNINKOVÁ MÍSTA

Nadace Jistota Komerční banky podpořila finanční částkou **104 400 Kč** projekt Týmu podpory zaměstnávání. Fokus Praha díky tomu opět nabízí od prosince 2016 do listopadu 2017 tréninková místa pro lidi s duševním onemocněním. Tréninková místa jsou určena klientům Fokusu Praha, Týmu podpory zaměstnávání.

Samotný trénink je primárně pro lidi, kteří jej potřebují pro nácvik pracovních dovedností, není zamýšlen jako brigáda. Je tedy podmínkou, aby u klienta byl předpoklad, že po skončení na tréninkovém místě bude pracovat na hledání další práce.

Za další možnost, jak nabídnout klientům vetší šanci při uplatnění na pracovním trhu, Nadaci Jistota srdečně **děkujeme**!

VÁNOČNÍ SLAVNOST KARLÍN

V úterý 7. prosince se uskutečnila vánoční slavnost v Centru Karlín. Dopoledne byli pozváni studenti z nedaleké střední školy. Ti shlédli v Divadle Kámen dokumentární film Nový svět a následovala debata o duševním zdraví vedená Studiem 27. Odpoledne patřilo zejména klientům centra a nechybělo zpívání, cukroví a vánoční nálada.

PŘEHLED VÝSTAV PRAŽSKÉ GALERIE A GALERIE ČESKÉ REPUBLIKY

Fokus Praha se již druhým rokem podílí na vydávání přehledu výstav. Letáky jsou vydávány v českém a anglickém jazyce a jsou distribuovány po galeriích v České republice. V současné době je podán projekt na rozšíření redakce tohoto přehledu.

LOUTKY

Loutkářská dílna připravovala celý rok na vánoční odpoledne Centra Břevnov představení s názvem „Mezi andělem a drakem.“ Proto se členové dílny setkávali na konce roku častěji, věnovali se technickým detailům - jak postavit kulisy a zavěsit oponu, také pracovali už na konkrétních dialozích loutek. Děkujeme muzikoterapeutické skupině, že se ponořila do nahrávání scénické hudby a Ministerstvu kultura za finanční podporu!

DÍKY ZA FASHION FOR FOKUS 2016!

Dne 8. prosince jsme uspořádali již 3. ročník benefice Fashion for Fokus – módní přehlídky, která s podtitulem „Zaostřeno na osobitost“ bojuje proti konvencím a předsudkům nejen v oblasti módy, ale i duševního zdraví. Tváří letošní přehlídky byla Lejla Abbasová, která v průběhu večera také vystoupila.

3. ročníku se účastnilo přes 120 hostů a celkový výtěžek ze vstupného a individuálních finančních darů získaných přes platební portál darujme.cz i formou příspěvků na veřejnou sbírku přímo v prostorech muzea dosáhl 42 720 Kč.

Získané finanční dary z 3. ročníku Fashion for Fokus budou použity **na rozvoj preventivního programu určeného pro středoškolskou mládež** s názvem **„Blázníš? No a!**“. Cílem je učit mladé lidi pečovat o duševní zdraví a předcházet tak životním krizím.
Z přehlídky vzniklo několik desítek profesionálních fotografií, některé z nich najdete v galerii na webové stránce www.fashionforfokus.cz nebo na facebookové stránce Fokusu Praha a Fashion for Fokus. O benefici informovali některé módní a eventové internetové portály, ale také odborné portály jako např. www.reformapsychiatrie.cz, www.helpnet.cz, www.medicina.cz. Reportáž z přehlídky natáčeli filmové štáby z TV 13, agentury Jetro – japonské vládní agentury pro podporu obchodu a investic a také naše Studio 27.

Ale tímto Fashion for Fokus zdaleka nekončí, už teď startujeme přípravy na 4. ročník.

TĚŠÍME SE NA VÁS PŘÍŠTĚ!

LEHCE, TIŠE SNĚŽÍ

Lehce, tiše sněží
do těch našich věží
Vůně stěn kaváren a muzea **Grévin**
do duše mi padá zase mírný splín

V hlavní roli Praha
snad pět set padesát věžiček
Možná přijde i Ježíšek?

Rampa, **Kampa** a déšť
staleté dláždění i sytý prach
nakonec kropení a na západě nach

Komonstvo kněžny **Libuše**
zástup **Václavů** králů
příchod **Heydricha**, lid už ani nedoufá

Básník Reiner šel už spát
Ofinka a vzpomínka, ta z Kozí ulice
měl ji vůbec někdo někdy opravdu rád?

Až tu potom nebudu, vím
co bude dál, se nikdy nedovím
zmizel **Golem** i jeho stín
dál už vám nic nepovím...

Květa Čejková, napsáno 21. 7. 2016 a posláno 22. 7. 2016
www.prahave100slovech.cz

JAK SI PRAHU PŘEDSTAVUJU ZA STO LET?

Jako jeden velikánský, rozkvetlý květ!

Zelené, svěží silnice i chodníky. Aut spíše méně než více. Schodovité domy se zahradami a barevnými slunečníky. Přece se bude stále oteplovat.

Ano a nadále veselé červené střechy, ne ty šedé, uplakané, smuteční, jaké mají v jinak překrásné Paříži. Jo a okna zásadně bez mříží!

A hlavně spokojené, vstřícné, usměvavé lidi. A ještě k tomu taky fůru šťastných dětí!

Žádný skoro stres, ať je to spíš jedna velká přátelská ves.

A aby to byla skutečná, ta pravá pohádka, k tomu ještě nějaké ty klauny a rozjívená zvířátka!!!

Květa Čejková, napsáno 10. 7. 2016, posláno 19. 7. 2016
www.prahave100slovech.cz

SOCIÁLNÍ FIRMY FOKUSU PRAHA

Jůnův statek

Penzion v Sedlci u Líbeznic založený v roce 1999. Postupně se rozrostl o prostory pro semináře, internetovou kavárnu, obchůdek se smíšeným zbožím a prádelnu.

Kontakt:
Sedlec 9,
Líbeznice u Prahy
restaurace@fokus-praha.cz
tel.: 284 891 328
www.junuvstatek.cz

Zahrada

Zahrada byla založena v roce 2006 transformací chráněné dílny. Sídlí v pražských Bohnicích a poskytuje zahradnické služby údržby i realizace zahrad.

Kontakt:
areál PNB,
Praha 8-Bohnice
zahrada@fokus-praha.cz
tel.: 774 804 933

Prádelna u Mandelíků

Nejmladší sociální firma Fokusu byla založena v roce 2011. Sídlí v Praze 6 Podbabě a poskytuje klasické služby prádelny pro firmy i pro veřejnost.

Kontakt:
Podbabská 994/8,
Praha 6-Bubeneč
pradelna@fokus-praha.cz
tel.: 775 994 229
www.pradelnaumandeliku.cz

SF Rukodělná

Sociální firma Rukodělná navázala na činnost Chráněné dílny Mělník. Mezi její hlavní činnosti patří šití textilních výrobků, kompletace dle zakázek firem, balící služby, žehlení atd.

Kontakt:
Nám. Karla IV. 3359,
Mělník
dilny-melnik@fokus-praha.cz
tel: 773 073 936

Vydal Fokus Praha, z.ú.,
grafická úprava: Yellow Shapes, www.yshapes.cz
texty: Eva Čižinská,
kontakt na redakci: pr@fokus-praha.cz, www.fokus-praha.cz